

Erik Høegh-Andersens prædiken 2. søndag efter helligtrekonger

Taler

Erik Høegh-Andersen
Sognepræst

Dato

18. januar 2026

Sted

Trinitatis Kirke, København

Omstændigheder**Prædikentekst**

Jeremias' Bog kapitel 17, vers 12-14
Johannesevangeliet kapitel 4, vers 5-26
Johannes' Første Brev kapitel 3, vers 2

Salmer

Nr. 441, 308, 313, 8 v. 5-6

- 1 Der er altid en brønd imellem os

”Dyb er fortidens brønd. Måske burde man kalde den uudgrundelig?” Sådan indleder Thomas Mann sit enorme værk om ”Josef og hans brødre” som i sig selv kan ses som en litterær nedstigning i historiens og visdommens brønd, på én gang en helvedsfart og en himmelfart, en dødsrejse og en livsrejse. Man kan drukne og gå til i den bundløse brønd, men man kan også hente liv og velsignelse op fra tilværelsens uudgrundelige dyb.

- 10 En brønd er i den store litteratur, og hertil hører Johannesevangeliet, aldrig bare en brønd, et sted hvor man kan slukke sin tørst og få vand. Brønden fører ned i tilværelsens allerdybeste lag, ned i den skjulte grund under os, hvor liv og drømme bliver til, og vi kan hente visdom og livskraft og håb.

- 15 Og så er brønden et mødested. Den findes ikke i den enkelte, sådan at det drejer sig om at grave i sig selv for at finde vej til sandheden og det strømmende liv. Brønden er imellem os. Det er en pointe ikke mindst her i Johannesevangeliet hvor to så forskellige mennesker som man kan tænke sig, kommer i snak ved brønden i Sykar. Den ene en mand, den anden en kvinde, i et samfund hvor det bestemt ikke var velset at enlige kvinder indlod sig på samtaler med fremmede mænd.

Den ene jøde og den anden samaritaner, i et land hvor der ikke var et så

25 spændings- og konfliktfyldt forhold mellem to folkeslag som netop mellem
jøderne og samaritanerne. De havde ellers i det store og hele samme etniske og
religiøse baggrund. Også samaritanerne betragtede sig som de sande arvinger til
patriarkerne Abraham, Isak og Jakob, og de troede som jøderne på den ene
Gud, Abrahams Gud. Men af jødernes skrifter anerkendte samaritanerne kun
30 de fem Mosebøger, og de havde deres eget tempel på bjerget Gazirim, hvor
jøderne tilbad Gud i templet i Jerusalem. Og resultatet var at de to folkeslag ikke
tålte hinanden. Retroende jøder undgik i reglen at komme i kontakt med
samaritanerne – ja enhver samaritansk kvinde skulle ifølge en jødisk forskrift fra
vugge til grav betragtes som menstruerende, dvs. hun skulle anses for uren, én
35 man skulle holde afstand til.

Og når dertil lægges at Jesus var at betragte som en højlærd og lovfrom jøde,
mens kvinden har været af den mere letlevende slags, så har kløften mellem dem
været uovervindelig stor.

40 Alligevel falder de i snak. Og det interessante er ikke - i hvert fald ikke i første
omgang – hvem de hver især er. Det interessante er det de er sammen om – at
hente vand. Levende vand, rislende vand, fra den kilde brønden fører ned til. Ja
det interessante er det der sker imellem dem, i den samtale de vikler sig ind i. En
45 samtale som vel at mærke ender med at forvandle dem, så de – eller i hvert fald
den samaritanske kvinde ikke mere er den hun var.

Det er det første evangeliet i dag peger på: Det afgørende er ikke hvem vi er, men
det som udspiller sig imellem os. Det afgørende er dybet under os, brønden som
50 fører ned til kilden som strømmer af visdom og liv. Det afgørende er at i mødet
med den anden kan en forvandling finde sted.

Hvilket jo er ganske anderledes end den tænkning i identitet som på mange
måder præger i vores tid. Her drejer det sig først om fremmest om at anerkende
55 hinanden som dem vi er eller gerne vil være. Her er tidens dagsorden at vi skal
lære at acceptere og anerkende forskelle, i henseende til kultur og etnicitet og
køn. Det vigtigste er derfor ikke at vi forstår hinanden eller lever med i
hinandens liv, men at vi får lov til at være dem vi er eller opfatter os som.

60 Og det er selvfølgelig vældig godt og i visse henseender nødvendigt. At der er
respekt for og livsrum for mennesker af alle slags.

Men for mig at se er det ikke det evangeliet fremfor alt handler om. Selv om det
65 måske ofte er det som bliver prædiket og sagt: nemlig at kristendom er at du er
OK, og du er elsket sådan som du er. Det er jo ikke forkert. Men det afgørende –
som jeg hører og læser evangeliernes fortællinger – er at i mødet med den anden
og i mødet med Gud kan nyt liv blive til og en forvandling ske. Livet forvandler
sig for den samaritanske kvinde, sådan at hun ved samtale slutning glemmer
70 alt om det vand hun var kommet for hente. Hun lader vandkrukken stå, står der
i de vers som følger efter det jeg læste, for at begive sig ud i byen og fortælle om
det levende vand, om Kristus og den indsigt og det liv han i deres samtale har
kaldt frem.

75 Det er ellers en besynderlig samtale som forinden har udspillet sig. Det er som
om de begge to med et glimt i øjet leger med ordene og drillende misforstår
hinanden. Kvinden taler ganske bogstaveligt om vandet som den fysiske væske
hun er kommet for at hente, mens Jesus mere vidtløftigt taler om vand i en
overført eller åndelig forstand. Han taler om levende vand og forklarer hvad han
80 mener:

”Den som drikker af dette vand, vil inden længe tørste igen. Men det vand jeg
kan give,” siger han, ”skal blive til en kilde i det menneske som drikker det, så det
aldrig mere skal tørste. En kilde med vand til evigt liv.”

85

Kvinden bliver ved med svare ham, bogstaveligt – som om det er postevand det
handler om: Fint, siger hun, ”giv mig det vand, så behøver jeg ikke at tørste og gå
herud og hente vand hver eneste dag”.

90 Spøgefuldt, legende undviger hun alvoren i hans ord. Hun vægrer sig ved at lade
ham komme alt for tæt på. Så hellere blive i den uforpligtende fascination.

Indtil Jesus med profetisk klarsyn viser at han godt ved hvem hun er.

Han spørger til hendes mand, som han ved at hun ikke har. Ja han fortæller
95 hende at han er helt på det rene med historien om de fem forliste ægteskaber, og
at han hun nu er sammen med, ikke engang er hendes mand.

Han kender hende. Han forstår og ved hvem hun er. Den lidt drillende snak de
havde, beskytter hende ikke mere. Nu står hun dér aldeles blottet, og der er
100 åbent ind til hendes allerinderste, til en afgrund af skam og fortvivlelse og
længsel, som hun ikke selv kan holde ud at tænke på og forsøger at skjule så godt

som hun kan.

105 I hele sit liv har hun ikke forsøgt andet end at dulme smerten og uroen fra alt det derinde - med sin rastløshed og troløshed. Og resultatet: Endnu mere skam og en tørst efter kærlighed, efter nærhed og liv.

Men over for Jesus skammer hun sig egentlig ikke. Han ser hende og vedkender
110 sig hende som den hun er. Ja mere end det - han ser det menneske hun er i færd med at blive til. Det som er brudt igennem og strømmer i hende nu, en ny fornemmelse af frihed, af værdighed og liv.

Det levende vand – det er det hun nu har drukket af, og som pibler frem i
115 hende, ja bobler over så hun må ind i byen og fortælle om det som er sket.

Vandet er i Bibelen aldrig bare vand, ligesom en brønd ikke bare er en brønd. Vandet er som i skabelsesmyterne på én gang dybet under os, eksistensens dyb, som vi går til grunde i, og kilden som bryder frem og vander agerjorden så alt
120 levende kan blive til. Og vand er åndens element – når vandet hos profeterne risler hen over den udtørrede jord, så handler det altid om at sådan vil Gud lade sin ånd strømme ind i os, så vi ikke tørrer ud og går til, men bliver levende på ny. Vandet er det som forbinder os, Gud med os og vi med alt hvad der er til. Ja Gud er selv, hørte vi i læsningen, kilden med det levende vand som der er frelse
125 og helbredelse i – vi bliver til støv og ingenting hvis vi ikke mere drikker af det.

Det er mærkeligt for det er måske først i vores tid vi for alvor har genfundet sådan en helhedsopfattelse af vandet som livets og tilværelsens element. Hvis man fx ser på hvilke udstillinger der har været vist på de danske muséer inden
130 for de sidste års tid, så er der ikke mange af dem som eksplicit har handlet om kristendom eller Gud. Men bemærkelsesværdig mange af dem har kredset om vandets betydning og kraft. Vandet som truer med at stige op over alle bredder og oversvømme os. Vandet som på havenes dyb rummer ufattelige rigdomme og livsformer vi ikke kender til endnu. Vandet som forbinder alt hvad der er til,
135 og altid har gjort det, fra de første små organismer blev dannet i den ursuppe som blev begyndelsen til klodens biologiske liv.

Vi består som kroppe hovedsagligt af vand. Over 70 % af kloden er vand. Så vi betragter ikke skaberværket fra et tørt og sikkert sted, - vi flyder rundt i det. Og
140 vi er derfor ikke først og fremmest adskilte bevidstheder, vi er snarere porøse

væsener – vand strømmer ind i os og ud af os, ligesom ånd og sjælekraft. Vi er i hinanden, og det afgørende er derfor ikke hvad og hvem vi hver især er, men det der sker med os og imellem os. Det er ligesom når vi lytter til musik – så er vi i
145 musikken, i sanserne flyder vi ind i den, samtidig med at musikken strømmer ind i os.

Vandet kan, er det således også blevet sagt, ses som ”skabelsens blod”. ”Det finder vej i alle de fint forgrenede underjordiske kanaler, det trænger op
150 igennem væksternes tynde rodhår, og det løber i vores egne små bitte årer af blod. Vandet er en hellig gave”.

For mange er det blevet en indgang til at forstå det guddommeliges altgennemtrængende kraft.
155

Og måske er der i dette et billede af Gud, ikke i klarhed og lys, men i mørke, i et dyb, i det der strømmer under os og i os, på en måde vi slet ikke ænser eller ved.

Som digteren Rainar Maria Rilke i begyndelsen af det 20. århundrede beskrev sin Gud:
160

”Min Gud er mørk”, skriver han, ”og som et net vævet af hundrede rødder som drikker i stilhed”.

165 Alt dette kan vi tænke med når vi overvejer betydningen af dette møde ved brønden i Sykar. Under os og i os mørket, et uudgrundeligt dyb hvor det risler af vand.

Levende vand. Hvor Guds ånd og kraft, kærlighed og sandhed strømmer
170 imellem os og bringer liv til alt. Denne brønd findes selvsagt overalt hvor mennesker mødes. Gud er os ikke nærmere i Jerusalem eller på Gazirim, samaritanernes hellige bjerg. Gud er hvor der er lydhørhed og sans for ånd og sandhed. Gud er i dybet under os, en sandheds- og kærlighedskilde som når vi lytter til dens rislen og drikker af den, vil kunne blive til et kildespring, til nyt,
175 forvandlet liv i os. Gud som helt ind i døden giver os sig selv, i Kristus, for som himmelsk salighed og kraft at strømme i os og imellem os til evig tid.

Det skal vi nu synge om i Johann Casper Stegmann og Hans Adolph Brorsons vidunderlige salme: ”Kom, regn af det høje!”, hvor Gud strømmer og flyder

over som himlens paradisiske væske, som laskende vin, som helbredende olie,
som kærlighedens varme, for at oplive vores indtørrede og modløse sind. Tag
endelig salmebogen frem og syng eller l s med. Det er den fineste åndelige poesi.

185 Nr. 313: "Kom, regn af det høje!".

Kilde

Manuskript taget fra trinitatiskirke.dk med tilladelse fra udgiver

190 **Kildetype**

Dokumentation på online medie

Tags

2. søndag efter helligtrekonger, Anden tekstrække, Prædiken, Prædikener fra 2000-tallet

URI

195 <https://www.dansketaler.dk/tale/erik-hoegh-andersens-praediken-2-sondag-efter-helligtrekonger>

200

205

210

215